

Володимир ЖИГАЙЛО

*здобувач ступеня доктора філософії (PhD), старший викладач
Міжрегіональна академія управління персоналом
(м. Київ, Україна)*

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США ТА ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ НОВОГО СВІТОПОРЯДКУ У ХХІ СТОЛІТТІ

Ключові слова: зовнішньополітичний курс США, стратегічні пріоритети, міждержавні угоди, українсько-американське співробітництво, стратегічне партнерство.

Дослідження стану наукової розробки проблеми стратегічних пріоритетів зовнішньої політики Сполучених Штатів полягає в аналізі поглядів науковців щодо питання доктринального забезпечення зовнішньої політики Вашингтону, а також визначенні ступеня висвітлення досліджуваної проблеми в наукових працях.

Питанню, безпосередньо пов'язаному з цією темою, присвячено численні наукові праці. Дослідження цієї проблематики можна умовно поділити на дві групи: 1) аналіз різних аспектів зовнішньої політики США у ХХІ столітті; 2) безпосередній опис доктринального забезпечення зовнішньополітичного курсу Америки за каденцій президентів Дж. Буша, Б. Обама та Д. Трампа.

Джерельна база дослідження, відповідно до структури, концептуального підходу до розробки теми, теоретико-аналітичного та емпіричного характеру, має такі блоки:

1. Документи зовнішньо- та внутрішньополітичних відомств, урядів, відповідних міністерств. До них належать фундаментальні та поточні матеріали виконавчої влади: безпекові стратегії, укази, урядові інструкції на підтвердження документів і рішень, підготовлених президентськими адміністраціями, Міністерством оборони США. Значну кількість документів цієї групи становлять

офіційні публікації органів виконавчої влади, щорічні офіційні урядові звіти, робочі документи Конгресу: резолюції, слухання з найактуальніших питань, доповіді, письмові звіти, двосторонні угоди, спільні заяви тощо.

2. Тексти міждержавних угод. У межах історичної ретроспективи увагу зосереджено на низці договорів, які дали змогу повніше висвітлити структуру взаємозв'язків на трансатлантичному просторі, зокрема в межах східноєвропейських міждержавних відносин. Серед них слід вказати документи, у яких відображено певні аспекти міждержавних відносин України із США, що важливо в контексті євроінтеграційних прагнень України та пошуку шляхів розв'язання конфлікту на Сході України. До цієї групи джерел варто долучити такі: Пріоритети українсько-американського співробітництва (Дорожня карта) (2008 р.); Хартія Україна—США про стратегічне партнерство (2008 р.).

3. Аналітичні доповіді «мозкових центрів» Сполучених Штатів, зокрема доповіді Служби досліджень Конгресу США. Корисними видаються й звіти Ради національної розвідки США. Доповідь «Глобальні тенденції 2015» містить тезу про перспективи американського лідерства в найближчі роки з урахуванням підйому Росії, Індії, Мексики, Бразилії, ЄС, які зацікавлені в захисті власних інтересів. Однак в аналітичному дослідженні «Глобальні тенденції 2020», загалом продовжуючи попередній напрям прогнозування, виокремлено Китай та Індію на противагу об'єднаній Європі. До того ж прогноз «Глобальні тенденції 2025» наголошує на невідворотності процесу глобалізації до 2025 року, який буде ототожнюватися з розквітом азійських держав. Отже, Сполучені Штати налаштовані на збереження балансу на Близькому Сході, враховуючи зростаючу роль РФ, Китаю та Індії. У «Глобальних тенденціях 2030» Китай розглядають як найбільш вірогідного партнера США. Припускаємо, що такий прогноз став суттєвою передумовою зміни вектора зовнішньої політики Америки в бік Азійсько-Тихоокеанського регіону (АТР) упродовж каденції Б. Обама тощо.

Українські науковці зробили значний внесок у вивчення різних аспектів зовнішньої політики Сполучених Штатів. Проте осторонь залишилось ключове питання дослідження — вплив доктрин

на формування політичного курсу Вашингтону. Використана джерельно-документальна база дала змогу провести комплексний аналіз проблеми стратегічних пріоритетів зовнішньої політики Сполучених Штатів у XXI столітті та зробити логічно вмотивовані висновки про те, що цей аспект традиційно суттєво позначається на формуванні зовнішньополітичного курсу США.

Список використаних джерел

1. Буравкіна А. Г. Еволюція східноазійської політики США : автореф. дис. ... канд. політ. наук: спец. 23.00.04 «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку». Київ, 2016. 22 с.
2. Лакішик Д. М. Вплив постбіполярності на трансформацію американської глобальної політики. *Дослідження світової політики : зб. наук. пр.* Київ : ІСЕМВ, 2007. Вип. 41. С. 151–164.
3. Лакішик Д. М. Еволюція зовнішньої політики США: від Дж. Буша-ст. до Дж. Буша-мол. *Дослідження світової політики : зб. наук. пр.* Київ : ІСЕМВ, 2008. Вип. 44. С. 18–32.
4. Макаренко Є. А. Відносини США і Європи у XXI столітті: прагматика і прогностика трансатлантизму. *Актуальні проблеми міжнародних відносин.* 2011. Вип. 103 (ч. I). С. 3–8.
5. Худолій А. О. Публічний дискурс у зовнішньополітичній діяльності президентів США (1945–2012 рр.) : дис. ... д-ра політ. наук: 23.00.04. Острог, 2013. 463 с.